

VẤN ĐỀ XÂY DỰNG ĐẢNG VỀ ĐẠO ĐỨC TRONG ĐỘI NGŨ CÁN BỘ ĐẢNG VIÊN ĐẢNG CỘNG SẢN TRUNG QUỐC DƯỚI THỜI TẬP CẬN BÌNH VÀ GỢI MỞ ĐỐI VỚI VIỆT NAM

TRẦN ÁNH TUYẾT*

Tóm tắt: Đảng Cộng sản Trung Quốc đang gánh vác sứ mệnh quan trọng là lãnh đạo nhân dân Trung Quốc tiến hành công cuộc cải cách sâu rộng và thực hiện mục tiêu phục hưng vĩ đại dân tộc Trung Hoa. Nhiệm vụ này đòi hỏi Đảng Cộng sản Trung Quốc phải tăng cường hoàn thiện chính mình để có thể đáp ứng được những yêu cầu trong tình hình mới. Trong đó, việc tăng cường xây dựng đảng về đạo đức trong đội ngũ cán bộ đảng viên là yêu cầu tất yếu và cấp bách hơn bao giờ hết. Bài viết trình bày và phân tích một số chủ trương, biện pháp được coi là kinh nghiệm chủ yếu trong công tác này của Đảng Cộng sản Trung Quốc hiện nay và đưa ra một số gợi mở cho Việt Nam.

Từ khoá: Kinh nghiệm của Trung Quốc, xây dựng đảng về đạo đức, đảng viên

Xây dựng đảng về đạo đức trong đội ngũ cán bộ đảng viên là bảo đảm quan trọng để tiếp tục giữ vững và phát huy tính tiên tiến của đảng, liên quan trực tiếp đến hình tượng, uy tín và sự nghiệp phát triển của đảng và đất nước. Chính vì vậy, Đảng Cộng sản (ĐCS) Trung Quốc đã coi xây dựng đạo đức là nền tảng trong suốt quá trình xây dựng và phát triển hơn 100 năm qua. Đặc biệt, từ Đại hội XVIII đến nay, ĐCS Trung Quốc đã có những chủ trương, đường lối và biện pháp cụ thể về phương diện này.

I. CHỦ TRƯỞNG, ĐƯỜNG LỐI CỦA ĐCS TRUNG QUỐC ĐỐI VỚI VIỆC XÂY DỰNG ĐẢNG VỀ ĐẠO ĐỨC TRONG ĐỘI NGŨ CÁN BỘ ĐẢNG VIÊN TỪ ĐẠI HỘI XVIII ĐẾN NAY

Trong tình hình mới, ĐCS Trung Quốc nhận thức được tầm quan trọng của việc xây dựng đảng về đạo đức trong đội ngũ cán bộ đảng viên. Báo cáo của Đại hội XVIII ĐCS Trung Quốc chỉ rõ: “Nắm chắc cơ sở xây dựng đạo đức, giáo dục dẫn dắt đảng viên, cán bộ gương mẫu noi theo quan điểm vinh nhục XHCN, coi trọng tính đảng, coi trọng phẩm hạnh, gương mẫu đi đầu, làm tấm gương đạo đức XHCN, làm người dẫn dắt trào lưu thành tín, làm người bảo vệ công bằng, chính nghĩa, lấy hành động thực tế thể hiện sức mạnh nhân cách của người cộng sản”.⁽¹⁾

Có thể nói, nội dung này trong Báo cáo Đại hội XVIII ĐCS Trung Quốc đã thể hiện tư tưởng sáng tạo, yêu cầu mới đối với công tác xây dựng đảng và là nền tảng để Tổng Bí thư

***ThS. Viện Nghiên cứu Trung Quốc**

Tập Cận Bình, với vai trò là hạt nhân lãnh đạo của ĐCS Trung Quốc, tiếp tục có những luận giải và chỉ đạo cụ thể nhằm thúc đẩy xây dựng đảng về đạo đức đối với đội ngũ cán bộ đảng viên của ĐCS Trung Quốc hiện nay.

Thứ nhất, việc giáo dục, bồi dưỡng đạo đức gắn với củng cố vững chắc niềm tin lý tưởng cho cán bộ đảng viên. ĐCS Trung Quốc đã quy định: “Toàn thể Đảng viên ĐCS Trung Quốc và cán bộ lãnh đạo các cấp là đảng viên cần phải kiên định lý tưởng Chủ nghĩa Cộng sản và giữ vững niềm tin vào CNXH đặc sắc Trung Quốc... phải tự giác bồi dưỡng tình cảm đạo đức cao đẹp, phát huy truyền thống tốt đẹp,... duy trì tính tiên tiến và tính trong sạch của Đảng”.⁽²⁾ Bên cạnh đó, nghiêm túc coi trọng và tăng cường việc học tập, giáo dục Điều lệ Đảng, kiên trì giáo dục cán bộ đảng viên để họ có ý thức học tập, tu dưỡng và nâng cao nhận thức chấp hành thực hiện Điều lệ Đảng, có tinh thần làm tròn trách nhiệm với Đảng và đất nước, cống hiến cho nhân dân, kiên định lấy Điều lệ Đảng làm chỉ đạo và chuẩn hóa mọi mặt của công tác xây dựng đảng, nâng cao toàn diện trình độ khoa học trong công tác xây dựng đảng.

Thứ hai, củng cố vững chắc trụ cột đạo đức để thực hiện “Giấc mơ Trung Quốc”. Toàn Đảng phải căn cứ vào yêu cầu hình thành và thực hiện giá trị quan cốt lõi XHCN mà Đại hội XVIII ĐCS Trung Quốc đã đề ra, hết sức coi trọng và thiết thực đẩy mạnh việc xây dựng đạo đức, tăng cường công tác giáo dục đạo đức xã hội, đạo đức nghề nghiệp, đạo đức gia đình, đạo đức cá nhân, đề cao phẩm chất đạo đức cơ bản như yêu Tổ quốc, yêu nhân dân, yêu lao động, yêu khoa học và yêu chủ nghĩa xã hội, lấy nhân dân làm nòng cốt, lấy chủ nghĩa tập thể làm tôn chỉ, giữ chữ tín, thân thiện,... hình thành nếp sống lành mạnh, biết vinh nhục, coi trọng chính nghĩa, biết cống hiến để thúc đẩy hài hòa.⁽³⁾ Tăng cường giáo dục, rèn luyện, tu dưỡng nâng cao phẩm chất đạo đức để bồi dưỡng nên những con người mới của thời đại có nhiệm vụ quan trọng là phục hưng đất nước.

Một trong những yếu tố chủ quan quan trọng nhất là ý thức tu dưỡng đạo đức của đội ngũ cán bộ đảng viên. Tổng Bí thư Tập Cận Bình nhấn mạnh: “Đứng trước thực tế xã hội phức tạp, cán bộ đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo phải coi việc tăng cường rèn luyện đạo đức là một môn học bắt buộc rất quan trọng trong cuộc sống”, “lấy sức mạnh từ đạo đức để có được lòng dân, có được thành tựu trong sự nghiệp”.⁽⁴⁾ Cụ thể là cần tăng cường giáo dục quan điểm vinh nhục XHCN cho cán bộ đảng viên, nâng cao tính thực chất và hiệu quả của công tác giáo dục để cán bộ đảng viên không ngừng nâng cao ý thức trách nhiệm đối với xã hội, biết xử lý đúng đắn mối quan hệ giữa nhà nước, lợi ích tập thể và cá nhân...

Thứ ba, trong thời đại mới, tăng cường xây dựng đạo đức đối với đội ngũ cán bộ đảng viên cần phải kế thừa một cách nghiêm túc văn hóa đạo đức truyền thống, có sự phối hợp chặt chẽ giữa việc kiên trì sứ mệnh hết lòng phục vụ nhân dân của ĐCS Trung Quốc và lý tưởng cao cả của chủ nghĩa Cộng sản với kiên trì nguyên tắc đổi mới sáng tạo để văn hóa

truyền thống mang sức sống của thời đại. Tổng Bí thư Tập Cận Bình chỉ rõ: “Cán bộ lãnh đạo các cấp cần kế thừa và phát huy những truyền thống văn hóa ưu tú của dân tộc Trung Quốc phù hợp với yêu cầu của thời đại”⁽⁵⁾.

Thứ tư, kiên trì tiêu chuẩn dùng người là phải tài đức song toàn, chữ đức phải đặt lên hàng đầu. Đặc biệt đối với những cán bộ lãnh đạo, vì “những sai lầm về đạo đức đôi khi còn gây nguy hiểm hơn một số sai lầm trong công việc”⁽⁶⁾, cán bộ đảng viên phải “đi đầu làm gương, làm người trong sáng, làm việc trong sạch, làm quan đàng hoàng”⁽⁷⁾. Thực tiễn cho thấy, những trường hợp cán bộ lãnh đạo, đảng viên vi phạm kỷ luật, pháp luật, tha hóa, biến chất, sa vào con đường bất chính, phạm tội, phần lớn đều bắt đầu từ những vấn đề về tư cách đạo đức. ĐCS Trung Quốc đã ban hành, sửa đổi “Điều lệ lựa chọn và đề bạt cán bộ”, “Ý kiến về phòng ngừa đề bạt cán bộ có vấn đề”, “Chi tiết về công tác phát triển đảng viên”,... trong đó thể hiện sự chú trọng nguyên tắc, phương hướng lựa chọn và đề bạt cán bộ, phương châm mới về nâng cao chất lượng đảng viên.

Thứ năm, xây dựng đảng về đạo đức không thể tách rời việc siết chặt kỷ cương bằng hệ thống pháp quy trong đảng. Trong Cương yếu Quy hoạch 5 năm công tác xây dựng pháp quy trong đảng của Trung ương ĐCS Trung Quốc lần 1 (2013 - 2017) và lần 2 (2018 - 2022) đã chỉ rõ rằng, đến khi tròn 100 năm thành lập Đảng, sẽ hình thành hệ thống chế độ pháp quy trong Đảng với nội dung khoa học, trình tự chặt chẽ và có hiệu quả cao khi vận hành. Quy hoạch đã dựa trên sự quán triệt toàn bộ tư tưởng của Tập Cận Bình về CNXH đặc sắc Trung Quốc, tăng cường sự lãnh đạo toàn diện của đảng, coi Điều lệ Đảng làm nền tảng căn bản, lấy “Chuẩn mực và Điều lệ” làm trọng yếu, thúc đẩy toàn diện yêu cầu tổng thể về xây dựng đảng. Trên cơ sở đó, nhiều văn bản pháp quy trong ĐCS Trung Quốc đã được ban hành, sửa đổi để thực hiện dần hoàn thiện chế độ quản lý đảng, đẩy mạnh việc xây dựng pháp quy trong đảng với khung quy chế chặt chẽ và hiệu quả hơn.

II. THỰC TIỄN XÂY DỰNG ĐẠO ĐỨC TRONG ĐỘI NGŨ CÁN BỘ ĐẢNG VIÊN CỦA ĐCS TRUNG QUỐC HIỆN NAY

Nhận thức và quán triệt sâu sắc việc xây dựng đạo đức đối với cán bộ đảng viên trong thời kỳ mới, ĐCS Trung Quốc đã có biện pháp cụ thể góp phần làm phong phú hơn nội dung, phương thức nâng cao hiệu quả công tác xây dựng đảng về đạo đức đối với đội ngũ cán bộ đảng viên như sau:

1. Tăng cường giáo dục, bồi dưỡng đạo đức đối với đội ngũ cán bộ đảng viên thông qua việc thực hiện thể chế hoá giáo dục, bồi dưỡng về tư tưởng, lý luận chính trị

Từ sau Đại hội XVIII, Trung ương ĐCS Trung Quốc đã đẩy mạnh công tác giáo dục tư tưởng, tuyên truyền về ý thức hệ, chú trọng công tác học tập, tu dưỡng của các đảng viên từ học tập ra đến thực tiễn. Ban Tổ chức Trung ương hàng năm đều sắp xếp các lớp học với các chuyên đề chủ đề phong phú, xoay quanh tập trung giáo dục tính đảng và các vấn

đề nổi cộm còn tồn tại trong đội ngũ cán bộ đảng viên, các lớp học nâng cao năng lực công tác kết hợp với việc phân loại cán bộ đảng viên khác nhau, sắp xếp mục tiêu rõ ràng về việc dạy và học, trải nghiệm thực tiễn. Ngoài việc tăng cường bồi dưỡng, học tập lý luận Chủ nghĩa Mác, Trung ương ĐCS Trung Quốc còn coi tinh thần các bài phát biểu quan trọng và tư tưởng chỉ đạo của Tập Cận Bình về CNXH đặc sắc Trung Quốc là nội dung quan trọng trong đào tạo tại trường Đảng và Học viện hành chính các cấp, coi việc học tập lý luận này là nhiệm vụ cơ bản quan trọng hàng đầu đối với toàn Đảng.⁽⁸⁾ ĐCS Trung Quốc đã ban hành Điều lệ về công tác quản lý giáo dục đảng viên và sửa đổi Điều lệ về công tác ở các trường đảng (học viện hành chính). Trong đó, làm nổi bật vấn đề giáo dục, bồi dưỡng đạo đức đối với cán bộ đảng viên chú trọng cả giáo dục đạo đức chính trị và đạo đức nghề nghiệp.⁽⁹⁾ Bên cạnh đó, ĐCS Trung Quốc coi việc giáo dục về thế giới quan, nhân sinh quan và giá trị quan cho cán bộ, đảng viên cũng là nội dung then chốt. Trung ương ĐCS Trung Quốc đã ban hành “Ý kiến về việc bồi dưỡng và thực hành giá trị quan cốt lõi xã hội chủ nghĩa”, “Ý kiến về việc tăng cường và cải tiến hơn nữa giáo dục tính đảng trong bồi dưỡng đào tạo cán bộ”, nhằm đề xướng phát huy giá trị quan cốt lõi xã hội chủ nghĩa là phải vừa thể hiện được yêu cầu bản chất của chủ nghĩa xã hội, kế thừa văn hoá truyền thống ưu tú Trung Hoa, vừa tiếp thu thành quả hữu ích của văn minh thế giới, thể hiện được tinh thần của thời đại. Trung ương ĐCS Trung Quốc cũng đã ban hành “Ý kiến về việc thúc đẩy chế độ hoá giáo dục học tập thường xuyên *Hai học, một làm*”⁽¹⁰⁾, quán triệt nghiêm túc thực hiện chế độ “Ba cuộc họp, một bài giảng”⁽¹¹⁾. Tuy nhiên, công tác quản lý, giáo dục, rèn luyện đảng viên ở một số nơi vẫn chưa được thực sự quan tâm thường xuyên, hoạt động giáo dục còn mang tính hình thức, giáo điều và bị thị trường hóa; không ít địa phương ở Trung Quốc có những hiện tượng xa rời quần chúng, đặc biệt là tầng lớp đáy trong xã hội và những ảnh hưởng xấu của chủ nghĩa quan liêu, hình thức, xa xỉ, lãng phí, nhận thức quan với dân vẫn còn tồn tại⁽¹²⁾; hiện tượng tổ chức đảng rệu rạo, buông lỏng quản lý, làm việc không đến nơi đến chốn vẫn tồn tại.

2. Chú trọng triển khai các phong trào hoạt động giáo dục với chủ đề phong phú

Từ Đại hội XVIII đến nay, ĐCS Trung Quốc đã triển khai một loạt các hoạt động giáo dục đối với các cán bộ lãnh đạo và mở rộng đến toàn thể đảng viên, từ giáo dục mang tính tập trung chuyển sang giáo dục mang tính thường xuyên, giáo dục dài hạn và dần xoá bỏ hiện tượng các phong trào hoạt động bị hình thức hoá bằng cách kiểm tra giám sát việc triển khai, có báo cáo tổng kết và đúc rút kinh nghiệm. Cụ thể như: Hoạt động thực tiễn giáo dục đường lối quần chúng nhằm quán triệt đổi mới tác phong làm việc, làm cho toàn Đảng ghi nhớ và tuân thủ theo tôn chỉ của Đảng là toàn tâm toàn ý vì nhân dân phục vụ; hoạt động giáo dục chuyên đề “Tam nghiêm, tam thực”⁽¹³⁾, đặt ra những yêu cầu, nguyên tắc cơ bản đối với đại bộ phận cán bộ đảng viên, ở ba góc độ là làm người, làm việc, làm quan. Hoạt động giáo dục này cũng đã góp phần làm rõ tiêu chí đối với cán bộ đảng viên,

vạch ranh giới đỏ để cán bộ đảng viên tự giác tuân thủ và có ý nghĩa tích cực đối với việc xây dựng đảng về đạo đức, không ngừng nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ đảng viên, vừa có phẩm chất đạo đức, tư tưởng lý luận, chính trị vững vàng vừa có năng lực trong công tác. Từ Đại hội XIX ĐCS Trung Quốc đến nay, Ban cán sự, đảng uỷ (đảng đoàn) coi các cán bộ đảng viên từ cấp huyện, cấp vụ trở lên làm trọng điểm, triển khai chủ đề giáo dục “Không quên tâm nguyện ban đầu, ghi nhớ sứ mệnh” trong toàn Đảng, tiếp tục nắm vững thành quả của lý luận Trung Quốc hoá Chủ nghĩa Mác, không ngừng củng cố niềm tin lý tưởng để thúc đẩy toàn Đảng tự giác hơn nữa, phấn đấu vì sứ mệnh lịch sử của Đảng trong thời đại mới.

3. Xác định rõ tiêu chuẩn và yêu cầu đối với cán bộ đảng viên, nâng cao tầm quan trọng của đạo đức

Từ sau Đại hội XVIII, ĐCS Trung Quốc đưa ra tiêu chuẩn và yêu cầu cụ thể đối với cán bộ đảng viên, có ý nghĩa quan trọng cho việc hình thành chuẩn mực đạo đức mà toàn thể đội ngũ đảng viên ĐCS Trung Quốc phải có ý thức tự giác phấn đấu rèn luyện. Có thể khái quát ngắn gọn “tiêu chuẩn 12345” như sau: Một lý tưởng; hai chữ “ng nghiêm” và “thực”; ba câu nói; bốn loại người và năm tiêu chuẩn. Cụ thể: Một lý tưởng: Đó là lý tưởng chủ nghĩa Mác. Cán bộ đảng viên phải kiên định lý tưởng của chủ nghĩa Mác, kiên định niềm tin vào con đường CNXH, luôn vững vàng trong thực tiễn, nỗ lực không ngừng nhằm thực hiện cương lĩnh cơ bản của đảng trong giai đoạn hiện nay, thiết thực làm tốt mọi công tác”. Hai chữ “ng nghiêm” và “thực”: Đó là cán bộ đảng viên phải nghiêm túc tu thân, nghiêm túc trong dùng quyền, nghiêm túc tự giác giữ gìn kỷ luật, vừa phải lập kế hoạch làm việc phải xuất phát từ thực tế, làm việc phải chắc chắn, bám sát thực tế, làm người trung thực, trung thành với Đảng, nói sự thật, làm việc thật. Ba câu nói: Đó là, “trung thành với Đảng” (thống nhất cao độ với Trung ương Đảng về tư tưởng), “làm người trong sạch” (minh bạch, trong sạch về kinh tế, quang minh lỗi lạc về tác phong), và “dám chịu trách nhiệm” (làm việc có trách nhiệm, sáng tạo trên cương vị của mình). Bốn loại người: “Trong lòng có Đảng, làm người hiểu rõ về chính trị; trong lòng có dân, làm người sát sao với quần chúng; trong lòng có trách nhiệm, làm người mở đường cho phát triển; trong lòng có giới hạn, làm người dẫn đầu cho ban lãnh đạo”. Năm tiêu chuẩn: Đức, năng, cần, tích, liêm là những giá trị, phẩm chất của cán bộ đảng viên trong thời kỳ mới, được gắn liền với tiêu chuẩn người cán bộ tốt, kiên định lý tưởng, vì dân phục vụ, chuyên cần thiết thực, dám gánh trách nhiệm (dám tìm tòi, dám nói dám làm, dám chịu trách nhiệm), trong sạch liêm khiết.⁽¹⁴⁾ Đó là những tiêu chuẩn cứng khi đánh giá cán bộ, cũng là cơ sở quan trọng trong công tác lựa chọn và đề bạt cán bộ hiện nay của ĐCS Trung Quốc.

ĐCS Trung Quốc cũng làm rõ tiêu chuẩn đối với cán bộ đảng viên ở những vị trí, vai trò đặc thù quan trọng. Ví dụ: “Năm kiên trì” đối với cán bộ văn phòng đảng uỷ (kiên trì giữ vững phẩm chất tư cách chính trị, tuyệt đối trung thành, kiên trì ý thức đại cục tự giác

cao độ, kiên trì tác phong làm việc chịu trách nhiệm đến cùng, kiên trì tinh thần công hiến vô tư); “Ba đặc biệt” đối với cán bộ khu vực dân tộc (đặc biệt tinh táo phân biệt rõ lập trường đúng sai, đặc biệt kiên định trong hành động bảo vệ đoàn kết dân tộc, đặc biệt trân trọng tình cảm của quần chúng các dân tộc); “Bốn loại người” (người hiểu rõ chính trị, người mở đường phát triển, người sát sao với quần chúng, người dẫn đầu đội ngũ) đối với bí thư huyện; “Ba trung thành” (trung thành với Đảng, trung thành với CNXH, trung thành với tổ quốc, trung thành với nhân dân) đối với toàn thể cán bộ đảng viên, v.v... Cùng với các tiêu chuẩn nêu trên, ĐCS Trung Quốc đặc biệt nhấn mạnh quan điểm “lấy đức tu thân, lấy đức lập uy, lấy đức thu phục quần chúng là nhân tố quan trọng để cán bộ trưởng thành”.⁽¹⁵⁾

4. Khích lệ cán bộ đảng viên tự giác rèn luyện, tu dưỡng nâng cao đạo đức

Việc tăng cường xây dựng đạo đức trong đội ngũ cán bộ đảng viên không chỉ đòi hỏi sự nỗ lực của bản thân cán bộ đảng viên, mà còn cần sự phát huy ngoại lực của tổ chức đảng và chính quyền các cấp. ĐCS Trung Quốc đã yêu cầu tổ chức cơ sở đảng và chính quyền các cấp bảo vệ lợi ích chính đáng của cán bộ đảng viên, đồng thời khuyến khích, ủng hộ cán bộ đảng viên phấn đấu rèn luyện đạo đức góp phần thúc đẩy hình thành môi trường văn hoá chính trị trong đảng. Song song với việc quy định cụ thể về quyền lợi, nghĩa vụ phù hợp với đặc điểm của thời đại và thực tiễn phát triển xã hội, giáo dục định hướng cán bộ đảng viên đặt lợi ích của Đảng, của nhân dân lên trên hết, đồng thời, cũng phải bảo vệ lợi ích chính đáng, thiết thực của cán bộ đảng viên, cố gắng giải quyết tốt mối quan hệ lợi ích của nhân dân và lợi ích của cá nhân mỗi đảng viên.

Từ sau Đại hội XVIII đến nay, ĐCS Trung Quốc đã yêu cầu toàn đảng không chỉ học tập những tấm gương sáng về đạo đức điển hình của ĐCS Trung Quốc từ trong thời kỳ cách mạng đến những tấm gương trong công cuộc đổi mới, mà còn phải kịp thời phát hiện, bồi dưỡng những tấm gương đạo đức trong đội ngũ cán bộ đảng viên, đặc biệt đối với các cơ quan Trung ương và nhà nước để không ngừng nâng cao tính tự giác trong tư tưởng chính trị và hành động, hình thành phẩm chất đạo đức cao đẹp của người cán bộ đảng viên. Việc tổ chức giáo dục để rút ra bài học cảnh tỉnh thông qua các trường hợp điển hình phản diện cũng đã được ĐCS Trung Quốc đẩy mạnh hơn. ĐCS Trung Quốc đã kịp thời thông báo công khai và thực hiện việc xử lý nghiêm một loạt trường hợp cán bộ, đảng viên vi phạm kỷ luật và pháp luật để làm gương, phân tích kỹ nguyên nhân, tác hại của những tấm gương tiêu cực đó nhằm giáo dục cảnh tỉnh, trước là để răn đe sau là có hiệu quả phòng ngừa đối với các cán bộ đảng viên khác. Bên cạnh đó, ĐCS Trung Quốc đã ban hành Quy định biểu dương, vinh danh những tấm gương sáng trong đảng, nhằm tạo động lực nội sinh nâng cao ý thức tự giác rèn luyện phẩm chất đạo đức đối với đội ngũ cán bộ đảng viên.

5. Thúc đẩy đổi mới cơ chế quản lý đảng, siết chặt “chiếc lồng” thể chế

Trên thực tế, xây dựng đạo đức đối với cán bộ đảng viên không chỉ dựa vào những biện pháp mềm dẻo như giáo dục, khích lệ nâng cao tính tự giác của cán bộ đảng viên mà còn phải dựa vào biện pháp cứng rắn mang tính cưỡng chế từ các luật, các quy định. Từ Đại hội XVIII đến nay, ĐCS Trung Quốc đã chú trọng hơn việc hoàn thiện hệ thống các pháp quy trong đảng, ban hành và sửa đổi hơn 90 văn bản pháp quy trong đảng cấp Trung ương, chiếm gần nửa số văn pháp quy hiện hành cấp Trung ương trong Đảng.⁽¹⁶⁾ Nghị quyết Hội nghị Trung ương 4 Khóa XVIII ĐCS Trung Quốc đã nhấn mạnh: “Quy định, kỷ luật của đảng phải nghiêm hơn quốc pháp” (đảng viên không chỉ phải tuân thủ luật pháp của nhà nước mà còn phải chấp hành quy định, kỷ luật của Đảng với những yêu cầu nghiêm khắc và tiêu chuẩn cao hơn), “Kiên trì kỷ luật nghiêm hơn pháp luật, kỷ luật đứng trước pháp luật, thực hiện phân tách rõ kỷ luật và pháp luật”⁽¹⁷⁾. Hơn nữa, ĐCS Trung Quốc chú trọng hơn vấn đề giám sát chấp hành quy chế, xây dựng kiện toàn cơ chế bình thường hóa kiểm tra chấp hành pháp quy trong đảng, kiên trì duy trì tính nghiêm minh của chế độ, đảng viên là cán bộ lãnh đạo phải làm gương phát huy vai trò đi đầu. Trong “Ý kiến về việc tăng cường giám sát đối với “người đứng đầu” và “ban lãnh đạo” của ĐCS Trung Quốc đã nêu các biện pháp cụ thể và được coi là phương thức hiệu quả có thể hóa giải được khó khăn trong việc giám sát “người đứng đầu” và “ban lãnh đạo”. Trong đó, nhấn mạnh việc thành viên ban lãnh đạo cùng cấp giám sát lẫn nhau và cấp trên tăng cường giám sát đối với cấp dưới, tăng cường sự lãnh đạo của đảng uỷ (ban cán sự) đối với công tác giám sát. Bên cạnh đó, chú trọng công tác tuần thị (thanh tra, kiểm tra), không ngừng nâng cao hiệu quả của công tác tuần thị bằng các biện pháp linh hoạt, mở rộng phạm vi, thiết lập mạng lưới giám sát tuần tra, thị sát từ trên xuống dưới, tăng cường tần suất. Điều đáng chú ý là công tác tuần thị đã tập trung vào các đối tượng là người đứng đầu, một mặt để họ luôn phải tự giác gương mẫu, giữ vững phẩm chất đạo đức trong sạch, liêm khiết, mặt khác để kịp thời phát hiện vấn đề và ngăn chặn từ khi mới manh nha.⁽¹⁸⁾

Nhìn chung, từ Đại hội XVIII ĐCS Trung Quốc đến nay, ĐCS Trung Quốc đã cố gắng trong việc thúc đẩy xây dựng đảng về đạo đức trong đội ngũ cán bộ đảng viên và có ảnh hưởng tích cực nhất định, góp phần thể hiện rõ hơn tính ưu việt của một đảng cầm quyền lớn với hơn 95 triệu đảng viên. Tuy nhiên, ĐCS Trung Quốc cũng nhận thấy vẫn tồn tại nhiều vấn đề nổi cộm. Cụ thể: Tình trạng suy thoái về tư tưởng, đạo đức, lối sống trong bộ phận cán bộ đảng viên vẫn diễn biến phức tạp. Một số cán bộ đảng viên hoàn toàn lệch lạc với quan niệm đạo đức truyền thống, không phân biệt rõ đúng sai, có biểu hiện cực đoan ngay một nghiêm trọng. Cá biệt có một số người không tránh được sự cám dỗ của đồng tiền, quyền lực, sắc dục, có cách nhìn lệch lạc về giá trị cuộc sống và trở thành tội đồ của Đảng và nhân dân. Có cán bộ đảng viên chỉ hô khẩu hiệu suông về chính trị, không trung thành với Đảng, trước mặt nói thể này, sau lưng nói thể khác, là người hai

mặt, kẻ hai phe, tụ tập kéo bè kết phái, thậm chí lập cát cứ chủ quyền riêng, không tuân thủ theo Trung ương, vấn đề xoá bỏ “Bốn tác phong”⁽¹⁹⁾ chưa có được hiệu quả như mong đợi, v.v...⁽²⁰⁾ Do vậy, trong thời gian tới, ĐCS Trung Quốc cần phải tiếp tục duy trì và đảm bảo việc thực hiện có hiệu quả công tác xây dựng đảng về đạo đức trong đội ngũ cán bộ đảng viên, giải quyết tốt những hạn chế, khó khăn trong công tác này.

III. MỘT SỐ GỢI Ý CHO VIỆT NAM

Đứng trước tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống trong một bộ phận không nhỏ cán bộ đảng viên, Đại hội XII của ĐCS Việt Nam đã chính thức đưa nội dung xây dựng Đảng về đạo đức vào mục tiêu chung là “Xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh về chính trị, tư tưởng, tổ chức và đạo đức”⁽²¹⁾. Từ đó, xây dựng Đảng về đạo đức được coi là một điểm nhấn, điểm mới trong nội dung xây dựng Đảng, là một sự bổ sung cần thiết trong đổi mới nhận thức về xây dựng Đảng hiện nay.

Từ thực tế công tác xây dựng đảng về đạo đức của đội ngũ cán bộ đảng viên ở nước ta trong tình hình mới, với những điểm tương đồng và khác biệt, ĐCS Việt Nam có thể tham khảo những kinh nghiệm của ĐCS Trung Quốc, tiếp tục thực hiện đổi mới, nâng cao hiệu quả công tác xây dựng đảng về đạo đức, thúc đẩy quán triệt thực hiện tinh thần Hội nghị Trung ương 4 khóa XIII về đẩy mạnh xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị; kiên quyết ngăn chặn, đẩy lùi, xử lý nghiêm cán bộ, đảng viên suy thoái về chính trị, đạo đức, lối sống, biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”. Dưới đây là một số gợi mở cụ thể:

1. Tổ chức đảng các cấp nghiêm túc việc giáo dục, rèn luyện đạo đức cho cán bộ đảng viên, thực hiện thể chế hoá việc giáo dục, bồi dưỡng về tư tưởng, lý luận chính trị, chú trọng học tập lý luận Chủ nghĩa Mác Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh kết hợp chặt chẽ với giáo dục đạo đức công dân. Thực hiện thường xuyên, hiệu quả việc học tập, làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh gắn với các nhiệm vụ chính trị. Đối với cá nhân mỗi người đảng viên, sự hình thành và hoàn thiện nhân cách, đạo đức của họ đồng hành với toàn bộ quá trình trưởng thành của mình. Có thể áp dụng các phương pháp giáo dục, rèn luyện đạo đức khác nhau cho các giai đoạn phát triển khác nhau. Trong đội ngũ cán bộ đảng viên có sự khác biệt khách quan giữa các cá nhân, và các nhóm cán bộ đảng viên khác nhau cũng có những nhận thức đạo đức, tình cảm đạo đức, ý chí đạo đức khác nhau, vì vậy nên áp dụng các chương trình giáo dục đạo đức khác nhau. Ở góc độ vĩ mô, Đảng cần kiên quyết thông qua việc xây dựng thể chế và đưa ra các biện pháp hữu hiệu để quản lý cán bộ đảng viên về phẩm chất đạo đức, phát huy vai trò của tổ chức trong việc đôn đốc, chỉ đạo việc nâng cao phẩm chất đạo đức của đảng viên. Đưa vấn đề tu dưỡng đạo đức vào Điều lệ Đảng và vào nội dung giảng dạy của hệ thống trường đảng, các lớp bồi dưỡng ở trường hành chính hay các cơ quan, đơn vị, các trường học, kể cả trường đại học để bồi dưỡng đạo đức cho thế hệ trẻ.

2. Thúc đẩy đổi mới cơ chế giáo dục, thực hiện sự thống nhất chặt chẽ giữa giáo dục tính đảng và giáo dục đạo đức, kết hợp hữu cơ giữa đào tạo kỹ năng nghiệp vụ với giáo dục, rèn luyện đạo đức nghề nghiệp, không ngừng nâng cao hiệu quả công tác giáo dục đạo đức cán bộ đảng viên. Mỗi đảng viên phải không ngừng học tập, rèn luyện phấn đấu, tu dưỡng trong đời sống sinh hoạt hàng ngày và trong công tác, trung thành với đảng, có ý thức hoàn thành tốt nhiệm vụ, tận tụy, trung thực, chăm chỉ, kiên trì, khiêm tốn, hiếu học, coi chỉnh đốn tác phong là việc làm thường xuyên và lâu dài. Đặc biệt, cán bộ đảng viên chức vụ càng cao càng phải phát huy vai trò tiên phong, gương mẫu để tạo sức lan toả. Việc rèn luyện, nâng cao đạo đức nghề nghiệp của cán bộ đảng viên có ý nghĩa to lớn đối với việc chấn chỉnh tác phong trong đảng, sửa chữa những hành vi không chuẩn mực, thúc đẩy việc hình thành môi trường đạo đức xã hội trong sạch. Cán bộ đảng viên phải dựa trên quy định đạo đức nghề nghiệp để điều chỉnh hành vi của mình, nâng cao đạo đức nghề nghiệp. Mặt khác, phải luôn có tinh thần cao đẹp, bản lĩnh vững vàng để ngăn chặn và chống lại tác động của các xu hướng thiếu lành mạnh. Cán bộ đảng viên khi sử dụng quyền lực công phải thể hiện đạo đức nghề nghiệp cũng như tính đặc thù nghề nghiệp của mình. Trên thực tế, giá trị quyền lực quyết định ở đạo đức trong dùng quyền, hạt nhân của nó là phục vụ nhân dân, coi lợi ích của nhân dân làm điểm xuất phát và cũng là đích đến.

3. Xác định rõ tiêu chuẩn và yêu cầu đối với cán bộ đảng viên phù hợp với tình hình mới, nâng cao tầm quan trọng của đạo đức. Trong công tác quản lý cũng như bổ nhiệm cán bộ đảng viên, tổ chức đảng phải luôn kiên trì phương châm kiểm soát chặt chẽ phẩm chất đạo đức. Từ góc độ chính trị, chúng ta cần hiểu rõ rằng phẩm chất đạo đức tốt là điều kiện tiên quyết trong việc bổ nhiệm cán bộ. Đối với những cán bộ đảng viên không chú trọng tu dưỡng đạo đức, vi phạm chuẩn mực đạo đức, kỷ luật, kỷ cương quyết phải nghiêm túc xử lý theo các mức độ cụ thể. Đặc biệt là đối với những cán bộ vi phạm kỷ luật, pháp luật, tham nhũng nghiêm trọng thì phải nghiêm trị theo pháp luật, kỷ cương, kiên quyết không được dung túng cho hành vi làm băng hoại đạo đức, dù họ là bất kỳ ai.

4. Khích lệ cán bộ đảng viên tự giác rèn luyện, tu dưỡng nâng cao đạo đức, hoàn thiện cơ chế đánh giá cán bộ đảng viên, có cơ chế thưởng phạt cụ thể. Phải xem xét và bảo đảm đầy đủ các quyền lợi thiết thực về chính trị, vật chất và các quyền lợi thiết thực khác của cán bộ đảng viên tuân thủ tốt chuẩn mực đạo đức để các đảng viên tự giác không ngừng bồi dưỡng tình cảm đạo đức, hun đúc ý chí giữ vững phẩm chất đạo đức của người đảng viên. Đạo đức của cán bộ đảng viên phải được dựa trên cơ chế đánh giá khoa học. Kết hợp đánh giá thành tích công tác với đánh giá tác phong và việc tham gia các phong trào, hoạt động thi đua khác vào cuối năm. Qua quá trình giám sát chặt chẽ, kiểm tra khách quan, rà soát tỉ mỉ, kịp thời phát hiện và đưa ra đánh giá ưu nhược điểm. Đối với tấm gương đạo đức điển hình phải được khen thưởng xứng đáng, nghĩa là khen tốt, phạt xấu, gắn việc đánh giá, kiểm tra với đề bạt, thăng cấp, trọng dụng. Chỉ bằng cách này, mới có thể thực sự phát huy được vai trò của cơ chế đánh giá đạo đức.

5. Chú ý đến việc sử dụng các công nghệ và phương tiện truyền thông hiện đại như internet và điện thoại di động trong công tác tuyên truyền, giáo dục đạo đức và quy định pháp luật, đổi mới cơ chế định hướng dư luận về đạo đức, hình thành môi trường lành mạnh có lợi cho việc bồi dưỡng chuẩn mực đạo đức của cán bộ đảng viên. Tích cực phát triển hình thức giáo dục, dạy học trên các nền tảng kỹ thuật số mới và hiện đại, tăng cường tính sống động và sức hấp dẫn nhất định trong việc bồi dưỡng, nâng cao đạo đức cho các cán bộ đảng viên.

6. Thúc đẩy đổi mới cơ chế quản lý đảng, siết chặt “chiếc lồng” thể chế, coi việc xây dựng kiện toàn hệ thống các luật, quy định về đạo đức là bảo đảm quan trọng trong việc hình thành đạo đức của cán bộ đảng viên. *Một là*, cần phải tăng cường thể chế hoá việc xây dựng đạo đức cho cán bộ đảng viên, làm rõ các quy định, một mặt ràng buộc hành vi đạo đức đối với cán bộ đảng viên, mặt khác khơi dậy tính chủ động, tính tích cực dám gánh vác trách nhiệm của cán bộ đảng viên. *Hai là*, tăng cường giám sát là then chốt. Hiện nay, một số cán bộ đảng viên sở dĩ dung túng cho chính mình phần lớn là do phương thức giám sát của chúng ta còn quá yếu và cơ chế giám sát chưa hoàn thiện. Muốn vậy, cần phải hoàn thiện cơ chế giám sát về đạo đức đối với cán bộ đảng viên sao cho phù hợp với tình hình mới. Kết hợp chặt chẽ kiểm tra, giám sát trong Đảng với việc phát huy vai trò giám sát của cơ quan dân cử, Mặt trận Tổ quốc, giám sát của dư luận và giám sát của quần chúng nhân dân đối với cán bộ đảng viên trong việc thực hiện tu dưỡng và rèn luyện đạo đức.

Tóm lại, trong tình hình mới, đội ngũ đảng viên trong toàn Đảng phải luôn kiên định lý tưởng Cộng sản, suốt đời trung thành với Đảng và kiên trì lấy nhân dân là trung tâm, tăng cường tu dưỡng đạo đức, kiên trì kết hợp chặt chẽ giữa quản lý đất nước theo pháp luật với lấy đức để quản lý đất nước. Chỉ có tăng cường xây dựng đạo đức đối với cán bộ đảng viên, củng cố vững chắc phòng tuyến đạo đức, Đảng mới có thể bảo đảm cho việc nâng cao năng lực cầm quyền toàn diện, từ đó, không ngừng thúc đẩy phát triển sự nghiệp của Đảng và đất nước.

Kết luận

Có thể nói, từ sau Đại hội XVIII ĐCS Trung Quốc, Ban Chấp hành Trung ương Đảng do Tổng Bí thư Tập Cận Bình làm nòng cốt đã có những nhận thức sâu sắc hơn về ý nghĩa và vai trò của việc xây dựng đảng về đạo đức trong đội ngũ cán bộ đảng viên, từ đó, có những biện pháp nâng cao phẩm chất đạo đức và giác ngộ của cán bộ đảng viên, phát huy vai trò tiên phong, gương mẫu của cán bộ đảng viên trong việc dẫn dắt toàn xã hội hình thành chuẩn mực đạo đức tốt đẹp. Tuy nhiên, đối với ĐCS Trung Quốc, tăng cường xây dựng đạo đức đối với cán bộ đảng viên là nhiệm vụ lâu dài, cấp bách, gian khổ, phức tạp, cần thích ứng với yêu cầu mới của thời kỳ mới, tuân thủ sự thống nhất giữa định hướng mục tiêu và định hướng vấn đề, nắm bắt quy luật, tích cực đổi mới, kiên trì lâu dài, góp phần nâng cao phẩm chất đạo đức của toàn dân và trình độ văn minh xã hội lên tầm cao mới.

Đối với ĐCS Việt Nam hiện nay, Nghị quyết Trung ương 4 khoá XIII đã tiếp tục xác định là cần tăng cường chú trọng xây dựng Đảng về đạo đức, đề cao trách nhiệm nêu gương, ý thức tự giác tu dưỡng, rèn luyện đạo đức của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo, quản lý và người đứng đầu các cấp; thực hiện nghiêm các quy định nêu gương của Đảng, quy định của Ban Chấp hành Trung ương về những điều đảng viên không được làm, cán bộ giữ cương vị càng cao càng phải tiên phong, gương mẫu⁽²²⁾. Những kinh nghiệm trong xây dựng đảng về đạo đức của ĐCS Trung Quốc rất có giá trị cho ĐCS Việt Nam tham khảo để làm tốt hơn nữa công tác xây dựng đảng về đạo đức, đó là: thực hiện thể chế hoá giáo dục đạo đức; đổi mới cơ chế tạo động lực bên trong, khuyến khích tăng cường tính tự giác trong tu dưỡng đạo đức của người cán bộ đảng viên; đổi mới cơ chế định hướng dư luận, hình thành môi trường xã hội tốt đẹp có lợi cho việc tu dưỡng đạo đức; thúc đẩy kiện toàn hệ thống các luật, quy định về đạo đức là bảo đảm quan trọng trong việc hình thành đạo đức của cán bộ đảng viên. Hệ thống quy định tốt sẽ thúc đẩy hình thành ý thức tự giác kỷ luật của cán bộ đảng viên, cần phải tăng cường thể chế hoá xây dựng đạo đức cho cán bộ đảng viên, làm rõ các quy định, một mặt ràng buộc hành vi đạo đức đối với cán bộ đảng viên, mặt khác khơi dậy tính chủ động, tính tích cực trong việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức của cán bộ đảng viên.

CHÚ THÍCH VÀ TÀI LIỆU TRÍCH DẪN

(1) *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XVIII ĐCS Trung Quốc*, 2013, Nxb Chính trị Quốc gia- sự thật, Hà Nội, tr.92.

(2) 中国共产党, 2018年, 党员手册, 党建读物出版社, 北京, 第111页.

(3) 习近平著, 2014, 习近平谈治国理政, 外文出版社, 北京, 第159页.

(4) 中国政府网, 2020, 党员干部要把加强道德修养作为人生必修课——学习习近平总书记在河南考察时的重要讲话, <http://cpc.people.com.cn/n/2014/0612/c64387-25141064.html>, truy cập ngày 20/9/2020.

(5) 董根洪, 2016, 论习近平的传统文化观, <http://theory.people.com.cn/n/2014/0917/c168825-25675878.html>, truy cập ngày 10/9/2016.

(6) 中国共产党新闻网, 2015, 习近平在北京 同中央党校第一期县委书记研修班学员进行座谈时的讲话, <http://cpc.people.com.cn/n/2015/0113/c64036-26372379.html>, truy cập ngày 28/9/2017.

(7) 习近平, 2015, 做焦裕禄式的县委书记, 北京, 中央文献出版社, 第68页.

(8) Hội đồng lý luận Trung ương, 2017, *Xây dựng Đảng trong điều kiện hội nhập quốc tế: thách thức, kinh nghiệm của ĐCS Trung Quốc*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, tr.157.

(9) 张维, 2019, 中共中央印发了《中国共产党党校（行政学院）工作条例》，http://www.gov.cn/zhengce/2019-11/03/content_5448149.htm, truy cập ngày 12/11/2019.

(10) Hoạt động giáo dục học tập “Hai học, một làm”: Tháng 2/2016, Văn phòng Trung ương ĐCS Trung Quốc đã ban hành phương án giáo dục học tập bao gồm: Học Điều lệ và qui định của đảng, học một loạt các bài phát biểu của Tập Cận Bình, làm người đảng viên đúng chuẩn mực.

(11) “Ba cuộc họp; Một bài giảng”: “Ba cuộc họp” là chỉ Đại hội Đảng được tổ chức định kỳ, hội nghị của Chi ủy chi bộ đảng, hội nghị (cuộc họp) của tổ đảng. “Một bài giảng” là một bài giảng về Đảng được học tập trung theo đúng thời gian quy định. “Ba cuộc họp, một bài giảng” là hình thức cơ bản trong sinh hoạt tổ chức của Đảng, là phương thức chính để tăng cường giáo dục, quản lý giám sát thường ngày đối với đảng viên.

(12) 史文贵, 2017, 党内政治文化建设的基本经验、主要问题与路径创新, 武汉科技大学学报, 第三期, 第 249-252 页.

(13) Tam nghiêm, tam thực: Nghiêm khắc tu dưỡng bản thân, nghiêm khắc trong sử dụng quyền lực, nghiêm túc giữ gìn kỷ luật; làm việc xuất phát từ thực tế, nỗ lực sáng tạo để thu được thành quả thực sự, làm người trung thực.

(14) 尹璐, 2015, 习近平关于好干部的 12345, 中国新闻网, truy cập ngày 30/5/2019, <https://www.chinanews.com/ll/2015/08-19/7476781.shtml>

(15) 新华网, 2016, 习近平在庆祝中国共产党成立 95 周年大会上的讲话 http://www.xinhuanet.com/politics/2016-07/01/c_1119150660.htm, truy cập ngày 2/7/2016.

(16) Viện Nghiên cứu xây dựng Đảng - Ban Tổ chức Trung ương ĐCS Trung Quốc, 2018, *ĐCS Trung Quốc 5 năm quản trị đảng nghiêm minh toàn diện - Thành tựu và kinh nghiệm trong công tác tổ chức và xây dựng đảng từ sau Đại hội XVIII*, Nxb Học viện Chính trị Quốc gia (Tài liệu nghiên cứu lưu hành nội bộ - Sách dịch năm 2019), Hà Nội, tr.360.

(17) 习近平, 2016, 习近平关于严明党的纪律和规矩论述摘编, 中央文献出版社, 北京, 第 65 页.

(18) 新华社, 2021, 中共中央关于加强对“一把手”和领导班子监督的意见, <https://baijiahao.baidu.com/s?id=1701361383455279752&wfr=spider&for=pc>, truy cập ngày 20/7/2021.

(19) Bốn tác phong là: Chủ nghĩa hình thức, chủ nghĩa quan liêu, chủ nghĩa xa xỉ và chủ nghĩa hưởng lạc.

(20) 文丰安, 2019, 新时代党的政治建设重要性/历史演进/内容其目标, 武汉科技大学学报, 第 21 卷, 第 4 期, 第 48-52 页.

(21) ĐCS Việt Nam, Văn phòng Trung ương Đảng, 2016, *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ 12*, Nxb Sự thật, Hà Nội, tr.47.

(22) Báo Điện tử ĐCS Việt Nam, 2021, *Toàn văn kết luận Hội nghị lần thứ tư Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII*, <https://dangcongsan.vn/xay-dung-dang/toan-van-ket-luan-hoi-nghi-lan-thu-tu-ban-chap-hanh-trung-uong-dang-khoa-xiii-595400.html>, truy cập ngày 10/11/2021

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. 王树松, 坚洪州, 2019, 从执政党经验把握我党将“德”作为领导干部选拔任用第一标准的必要性, 理论观察杂志, 第四期, 第 35-37 页.
2. 郑新洋, 2013, 新世纪新阶段加强党员干部道德建设的思考, 经济与社会发展杂志, 第五期, 第 37-40 页.
3. 谢伟光, 高扬, 2016, 用中华传统美德涵养党的道德建设, 学习月刊, 第四期, 第 8-9 页.
4. 赵丹吴虹, 韩明玉, 2016, 党的道德建设: 党的思想政治建设的重要内涵, 中国市场, 第 21 期 164-165.